

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Šablona č. IV, sada č. 1	
Vzdělávací oblast	Člověk a jeho svět
Vzdělávací obor	Člověk a jeho svět
Tematický okruh	Křesťanské svátky
Téma	Pašijový týden – 1.
Ročník	3.
Anotace	Materiál slouží k přiblížení a pochopení křesťanské tradice – pašijového týdne. Určeno pro samostatnou práci.
Očekávaný výstup a klíčové kompetence	Žák je schopen uchopit tradici pašijového týdne a uvědomit si jeho hodnotu v kulturním kontextu.
Klíčová slova	Pašijový týden, svátky, křesťanství
Druh učebního materiálu	Pracovní list
Autor/vytvořeno	Bc. Kristian Ostřížek / únor 2012

Autorem materiálu je Bc. Kristian Ostřížek,
Waldorfská škola Příbram, Hornická 327, Příbram, okres Příbram
Inovace školy – Příbram, EUpenizeskolam.cz

Pašijový týden

Tento týden se nazývá také svatý nebo velký. Hned po Květné neděli začíná velké čištění v domácnostech. Všude se bílí, upravuje zahrádka a okolí domu, čistí se okna a připravují nové šaty.

Na „Modré pondělí“ (někde také „Žluté“) začínaly pro děti a studenty jarní prázdniny – „vakace“.

Na „Šedivé úterý“ hospodyňky uklízely a vymetaly pavučiny. Jinak tyto dva dny nebyly v lidových zvycích nijak bohaté a ani z náboženského hlediska nehrály tak velkou roli jako dny nadcházející.

Dalším dnům v tomto týdnu se říká:

- Sazometná středa
- Zelený čtvrtek
- Velký pátek
- Bílá sobota

Před Velikonocemi se konávaly ranní pobožnosti, připomínající roráty před vánočními svátky. Tyto pobožnosti se nazývaly "pandělinky". Ve Volyni začínaly pandělinky již před čtvrtou hodinou ráno, aby se jich mohli zúčastnit všichni lidé, které čekala jarní práce na poli. V Pošumaví býval v tuto dobu ještě sníh a proto se konaly pandělinky až kolem šestnácté hodiny.

Sazometná středa

Středa před Zeleným čtvrtkem se nazývá Sazometná, Škaredá nebo Smetná. Sazometná proto, že staří Čechové v tento den vymetávali z komína saze. Škaredá se jí říká zřejmě proto, že v tento den Jidáš na Ježíše škaredil, žaloval. V tento den se neměl podle lidové pověry nikdo škaredit, protože by se pak škaredil každou středu v roce.

Zelený čtvrtek

Gründonnerstag (Zelený čtvrtek). Zároveň s tím byl Zelený čtvrtek dnem odpuštění, kdy bývali kající se hříšníci přijímáni zpět mezi věřící. Suché větve (představující hříšníky) církevního stromu se tak opět zazelenaly. Jiné zdroje uvádějí, že snad název pochází od zeleného mešního roucha, které se v ten den místy užívalo.

Lidé v tento den vstávali velice časně, rodina se pomodlila a všichni se omyli rosou – rosa prý zabraňovala onemocnění šíje a dalším nemocím. Někde se tato tradice se dodržovala až na Velký pátek. Hospodyně vstávaly časně, aby zametly dům ještě před východem slunce. Smetí se odneslo na křižovatku cest, aby se v domě nedržely blechy. Někde se zvonilo paličkou o hmoždíř, aby stavení opustil hmyz a myši. Kdo snědl před východem slunce pečivo namazané medem, byl po celý rok chráněn před uškutím hadů a před žihadly vos. Jedla se jen zelená strava - špenát, zelí, aby byl člověk zdravý po celý rok. V tento den se hospodářům radilo zasít len a hrách, protože vše co bylo o Zelený čtvrtek zaseté, dobře prospívalo. Dle pověry si neměl člověk o Zeleném čtvrtku nic půjčovat a s nikým se hádat. Odměnou za to se mu prý vyhýbaly všechny hádky a naopak si k němu prý našly cestu peníze.

Počínaje tímto dnem umlkají všechny zvony, aby se znovu rozezněly až na Bílou sobotu. Říká se, že „všechny zvony odlétají do Říma“. Podle jisté tradice, když zazní kostelní zvony naposledy, má si každý zacinkat s penězi, pak se ho budou držet celý rok. Místo zvonů zaznívaly odevšad dřevěné klapačky a řehtačky. V poledne a večer se na určitém místě ve vsi shromažďovaly děti, hoši i děvčata. V čele zástupu šel chlapec, který měl řehtačku v podobě malého trakaře, tzv. „tragač“. Procházeli vesnicí a odříkávali:

*My Jidáše honíme
a dřevem mu zvoníme.
Kdo ho viděl, ať nám poví
o nevěrném Jidášovi.
Ó Jidáši nevěrný, cos to učinil,
že jsi Pána Krista židům prozradil?
Za to musíš v pekle hořít,
s čertem, d'áblem se tam mořit.
Až Jidáše chytíme,
do ohně ho hodíme.*

Když skončili, zvolali: "Cruciferum d'áblum" na znamení, že se již Jidáš smaží v pekle. V Orlických horách házeli lidé do studny chleba namazaný medem, aby se v ní držela po celý rok voda. Odpoledne se nepracovalo. Pekly se jidáše, obřadní pečivo z kynutého těsta, tvarované ve tvaru preclíků, bochánek, podkovy a provazu (místy i jako figurky zpodobňující ptáčky, lišku či postavy lidí). Pokud se jedly potřené medem, opět měly být pro zdraví.

Večer po západu slunce se doporučovalo, aby každý majitel domu obešel své stavení a vykropil jeho nejbližší okolí svěcenou vodou, kterou bylo nutné mít v novém hrnku. Také se nesmělo kropit rukou, ale věchýtkem ze slámy. Uchránilo to stavení i jeho obyvatele před úklady záludných čarodějnic. V západních Čechách panovala pověra, že zůstala-li ve vesnici mrtvola některého souseda přes Zelený čtvrtek, vypukl brzy v dědině oheň. Totéž platilo i o Velkém pátku a Bílé sobotě.

Pracovní list

1) Přiřaď správné názvy dnům v pašijovém týdnu:

Pondělí	Zelený
Úterý	Sazometná
Středa	Modré
Čtvrtek	Bílá
Pátek	Šedivé
Sobota	Velký

2) Jaký hlavní rituály a zvyky se vykonávaly v těchto dnech:

Čtvrtek

Středa

Úterý

3) Co by se stalo, kdyby na zelený čtvrtek zůstala ve vesnici mrtvola některého ze sousedů?

4) Kdy „odlétají zvony do Říma“ a kdy se vrací zase zpět?

Použité zdroje:

<http://www.ceske-tradice.cz/tradice/jaro/pasijovy-tyden>

<http://www.ceske-tradice.cz/tradice/jaro/pasijovy-tyden/sazometna-streda>

<http://www.ceske-tradice.cz/tradice/jaro/pasijovy-tyden/zeleny-ctvrtek>